

ŠTÁTNA
ŠKOLSKÁ
INŠPEKCIA

2022/2023

**STAV POSKYTOVANIA ODBORNEJ ČINNOSTI
V ZARIADENIACH PORADENSTVA A PREVENČIE
V ŠKOLSKOM ROKU 2022/2023
V SLOVENSKEJ REPUBLIKE**

SPRÁVA Z TEMATICKEJ INŠPEKCIE

**KRITICKÝ
PRIATEĽ ŠKÔL
A ŠKOLSKÝCH
ZARIADENÍ**

ŠTÁTNA
ŠKOLSKÁ
INŠPEKCIA

Stav poskytovania odbornej činnosti v zariadeniach poradenstva a prevencie v školskom roku 2022/2023 v Slovenskej republike

TEMATICKÁ SPRÁVA

Mgr. Eva Polgáryová, PhD.

Ing. Adriana Vykydalová

Mgr. Alžbeta Štofková Dianovská

PaedDr. Monika Ružeková, PhD.

© Štátna školská inšpekcia, Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

OBSAH

MANAŽÉRSKE ZHRNUTIE	4
1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE O KONTROLOVANÝCH ZARIADENIACH A ICH KLIENTOCH	5
2 HLAVNÉ ZISTENIA	6
2.1 Podmienky činností zariadení	6
2.2 Odborná činnosť poskytovaná zariadením	7
3 ODPORÚČANIA A PODNETY	9
3.1 Odporúčania na úrovni centier	9
3.1 Odporúčania pre zriaďovateľov	9
4 ZOZNAMY	9
4.1 Tabuľky	9

MANAŽÉRSKE ZHRNUTIE

Zariadeniami poradenstva a prevencie¹ sú centrá poradenstva a prevencie a špecializované centrá poradenstva a prevencie. Vykonávajú sa v nich odborné činnosti – poradenská, psychologická, pedagogická, špeciálno-pedagogická, logopedická, liečebno-pedagogická a sociálno-pedagogická činnosť zameraná na optimalizáciu výchovného, vzdelávacieho, psychického, sociálneho a kariérového vývinu detí od narodenia až po ukončenie prípravy na povolanie.

Tematická inšpekcia nadväzuje na tematickú inšpekciu uplatňovania princípu rovného prístupu k vzdelávaniu pri prijímaní žiakov do špeciálnych základných škôl (ŠZŠ) a špeciálnych tried základných škôl (ŠT/ZŠ), výber zariadení poradenstva a prevencie súvisí s nedostatkami v diagnostických procesoch a následnými pochybnosťami o zaradení žiakov do prúdu špeciálneho školstva.

Hodnotená odborná činnosť v poradenských zariadeniach súvisí predovšetkým s výberom a správnosťou aplikácie psychodiagnostických metód v kontexte so stanovenými diagnózami žiakov vzdelávajúcich sa v ŠZŠ a ŠT/ZŠ.

Úlohou Štátnej školskej inšpekcie je preto zistiť stav poskytovania odbornej činnosti v zariadeniach poradenstva a prevencie. Kontrolná odborná činnosť je o. i. zameraná predovšetkým na výber a správnosť používania relevantných psychodiagnostických metodík súvisiacich s posudzovaním mentálneho stavu žiakov navštevujúcich špeciálne základné školy, špeciálne triedy v základných školách ako aj príslušných špeciálnopedagogických vyšetrení.

Odborníčky z praxe **analyzovali 30 správ z diagnostického psychologického vyšetrenia** a na základe zistení odporúčali **rediaagnostické psychologické vyšetrenie 13 žiakom a jednému žiakovi** odporúčali **kontrolne psychologické vyšetrenie**.

Na základe zistení konštatovali viaceré **nedostatky v odbornej činnosti** spojené:

- ⇒ s postupom psychologických vyšetrení,
- ⇒ s výberom relevantných psychodiagnostických metód,
- ⇒ s textovým obsahom správ z odborných vyšetrení.

Školskí inšpektori poukazujú aj na ďalšie **nedostatky**, ktoré súviseli s **personálnymi a materiálno-technickými podmienkami** v kontrolovaných subjektoch:

- ⇒ V dvoch zariadeniach poradenstva a prevencie nebolo zabezpečené potrebné personálne obsadenie odbornými zamestnancami na výkon odborných činností.
- ⇒ V jednom subjekte bolo nevyhovujúce materiálne vybavenie psychologickými diagnostickými testami vzhľadom na jeho zameranie a výkon činnosti podpornej úrovne piateho stupňa.

Riaditelia všetkých kontrolovaných subjektov upriamili pozornosť na poddimenzovaný počet odborných zamestnancov (logopédov, sociálnych pedagógov, terénnych špeciálnych pedagógov).

¹ názvy poradenských zariadení sa 1.1.2023 menia v zmysle zákona č. 245/2008 (školský zákon) na *Špecializované centrum poradenstva a prevencie a Centrum poradenstva a prevencie*

1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE O KONTROLOVANÝCH ZARIADENIACH A ICH KLIENTOCH

Štátna školská inšpekcia vykonala 6 tematických inšpekcií v 2 krajoch Slovenskej republiky (Nitriansky a Trenčiansky kraj), z toho v 3² špecializovaných centrách poradenstva a prevencie (ŠČPP), v 3³ centrách poradenstva a prevencie (CPP), z ktorých 1⁴ zariadenie malo zriadené elokované pracovisko. Žiadne z nich nepôsobilo ako zdrojové centrum a nebolo poverené metodickým usmerňovaním poradenských zariadení. V organizačnej štruktúre uviedli dve CPP⁵, že sa členili na úseky alebo oddelenia (**Tabuľka 1**).

TABUĽKA 1 Základné údaje o kontrolovaných zariadeniach poradenstva a prevencie

Počet kontrolovaných zariadení		6
Vyučovací jazyk	slovenský	6
Zriaďovateľ	štátne	3
	súkromné	3
Sídlo	Mesto	6

V kontrolovaných zariadeniach poradenstva a prevencie v aktuálnom školskom roku evidovali 4 978 klientov (1 509 v ŠČPP a 3 469 v CPP) vo veku od 3 rokov až po ukončenie prípravy na povolanie. Najväčší počet klientov tvorili žiaci základných škôl. V ŠČPP najväčší počet klientov tvorili žiaci s narušenou komunikačnou schopnosťou (76,1 %) (**Tabuľka 2**).

TABUĽKA 2 Počet evidovaných klientov podľa druhu ZZ v ŠČPP

Zdravotné znevýhodnenie	Počet klientov
Narušená komunikačná schopnosť (NKS)	1 149
Mentálne postihnutie (MP)	102
Viacnásobné postihnutie (VIAC)	90
Vývinové poruchy učenia (VPU)	74
Autizmus a iné pervazívne poruchy (AUT)	59
Poruchy aktivity a pozornosti (PAaP)	25
Sluchové postihnutie (SP)	6
Zrakové postihnutie (ZP)	2
Telesné postihnutie (TP)	2
Spolu	1 509

Poskytovanie odborných služieb v kontrolovaných zariadeniach poradenstva a prevencie prebiehalo jednorazovo, ale aj opakovane, v závislosti od špecifických potrieb jednotlivých klientov (**Tabuľka 3**).

² ŠČPP pre deti a žiakov s MP, Lipová6, Štúrovo; SCŠPP, Boženy Němcovej 436/38, Zemianske Kostolány; SCŠPP, Sládkovičova 1172/34, Bánovce nad Bebravou – v oboch súkromných poradniach sa inšpekčný výkon realizoval pred zmenou názvov, z uvedeného dôvodu uvádzame pôvodné názvy

³ CPP, Mierová 1, Levice a elokované pracovisko ako súčasť CPP, F. Rákocziho II. 1, Šahy; SCPP, Pod kopcom 75, Nové Zámky; CPP, Februárová 153/3, Partizánske

⁴ CPP, Mierová 1, Levice a elokované pracovisko ako súčasť CPP, F. Rákocziho II. 1, Šahy

⁵ CPP, Februárová 153/3, Partizánske; Centrum poradenstva a prevencie, Mierová 1, Levice

TABUĽKA 3 Počet evidovaných klientov podľa frekvencie poskytovaných odborných služieb v školskom roku 2021/2022

Poskytovanie odborných služieb v kontrolovaných zariadeniach poradenstva a prevencie	ČŠPP	CPP
jednorazovo	233	2 914
opakovane	1 291	555

Frekvencia návštev vychádzala z potrieb jednotlivých klientov a možností zariadení, v priemere 1-krát týždenne, 1 až 3-krát za mesiac, resp. v prípade potrieb klientov. Pričom dĺžka čakacej doby na diagnostické vyšetrenie klienta sa pohybovala v rozmedzí od jedného týždňa až do dvoch mesiacov. Podľa vyjadrení riaditeľov zariadení poradenstva a prevencie, dôvod čakanja najčastejšie uvádzali dlhodobý poddimenzovaný stav odborných zamestnancov, nedostatok pedopsychiatrov a finančných prostriedkov.

Odborní zamestnanci zariadení poradenstva a prevencie spolupracovali okrem výchovných poradcov, pedagogických a odborných zamestnancov zo škôl aj s inými odborníkmi z oblasti neurológie, pedopsychiatrie, pediatrie, klinickej psychológie, klinickej logopédie a s odborníkmi pre deti s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami.

2 HLAVNÉ ZISTENIA

2.1 PODMIENKY ČINNOSTÍ ZARIADENÍ

Počet odborných zamestnancov v hodnotených zariadeniach výchovného poradenstva a prevencie predstavoval 48 zamestnancov (19 v ČŠPP a 29 v CPP) (**Tabuľka 4**).

TABUĽKA 4 Počet odborných zamestnancov v kontrolovaných zariadeniach poradenstva a prevencie

Počet odborných zamestnancov	ČŠPP	CPP
Psychológ	4	13
Špeciálny pedagóg	7	11
Terénny špeciálny pedagóg	1	/
Logopéd	6	2
Liečebný pedagóg	1	/
Sociálna pedagogička	/	1
Kariérová poradkyňa	/	2
Spolu	19	29

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch interne na celý úväzok zamestnávali 36 odborných zamestnancov (11 ČŠPP a 25 CPP), interne na čiastočný úväzok 12 odborných zamestnancov a externe na čiastočný úväzok 1 odborného zamestnanca. Jedno CPP⁶ malo od decembra 2022 k dispozícii 9 pedagogických asistentov z finančných prostriedkov poskytnutých MŠVVaŠ SR z *Plánu obnovy a odolnosti SR*, ktorí pôsobili na vybraných ZŠ. V dvoch zariadeniach poradenstva a prevencie⁷ nebolo zabezpečené potrebné personálne obsadenie odbornými zamestnancami. Počet odborných zamestnancov nepostačoval

⁶ CPP, Februárová 153/3, Partizánske

⁷ CPP, Mierová 1, Levice a elokované pracovisko ako súčasť CPP, F. Rákocziho II. 1, Šahy; ČŠPP, Sládkovičova 1172/34, Bánovce nad Bebravou

vzhľadom na charakter zdravotného znevýhodnenia a nepostačoval ani vzhľadom na individuálne potreby klientov v oblasti poskytovania špeciálnopedagogickej odbornej starostlivosti. Riaditelia všetkých zariadení poradenstva a prevencie poukazovali na **poddimenzovaný počet odborných zamestnancov**, pozornosť upriamili na nedostatok logopédov, sociálnych pedagógov, terénnych špeciálnych pedagógov.

Riaditelia a ich zástupcovia spĺňali zákonom stanovené **kvalifikačné požiadavky** na výkon riadiacej funkcie aj odborní zamestnanci spĺňali zákonom stanovené kvalifikačné predpoklady a osobitné kvalifikačné požiadavky pre špeciálnopedagogickú a psychologickú činnosť. Odborní zamestnanci si svoju odbornosť naďalej zvyšovali vzdelávacími aktivitami, účasťou na odborných seminároch, medzinárodných konferenciách, školeniach, kurzoch, výcvikoch.

Priestorové a materiálno-technické podmienky vo všetkých subjektoch boli na dobrej úrovni, pracovne boli zariadené moderným nábytkom, výpočtovou technikou s pripojením na internet, materiálmi na výkon odbornej činnosti, kompenzačnými, reedukačnými a inými špeciálnymi učebnými pomôckami, odbornou literatúrou a výučbovými programami. Vybavenie v jednom centre⁸ psychologickými diagnostickými testami vzhľadom na jeho zameranie a výkon činnosti podpornej úrovne piateho stupňa bolo nevyhovujúce, čo potvrdila aj riaditeľka centra. Chýbali testy na diagnostiku a ďalšie materiály, odborné zamestnankyne preto používali testy, ktoré boli ich osobným vlastníctvom. Dve zariadenia poradenstva a prevencie⁹ sa nachádzali v budove škôl, tri¹⁰ sídlili v prenajatých priestoroch a jedno¹¹ sídlilo vo vlastných priestoroch. Tri¹² kontrolované subjekty mali vybudovaný bezbariérový vstup do budovy pre samostatný pohyb osôb s obmedzenou schopnosťou pohybu i orientácie. Osobné záznamy klientov boli uložené v zabezpečených uzamykateľných kovových kartotékach.

2.2 ODBORNÁ ČINNOSŤ POSKYTOVANÁ ZARIADENÍM

Analýzu správ zo **psychologických** a **špeciálnopedagogických vyšetrení** vykonávali odborníčky z praxe, ktoré verifikovali správnosť stanovených diagnóz a zaradenie žiakov podľa adekvátnej formy vzdelávania. Na základe zistení konštatovali viaceré **nedostatky spojené s postupom psychologických vyšetrení, s výberom psychodiagnostických metód a s textovým obsahom správ z odborných vyšetrení**.

Odborníčky z praxe v **ŠCPP** analyzovali správy z diagnostických vyšetrení **20 klientov** vzdelávajúcich sa v ŠZŠ. Odborná činnosť poskytovaná v ŠCPP¹³ bola posudzovaná overením výberu vhodných psychodiagnostických metód z hľadiska stanovenia mentálneho postihnutia **17 žiakov** vzdelávaných v špeciálnej základnej škole. Odborníčka z praxe na základe analýzy diagnostických vyšetrení nariadila **8 žiakom rediagnostické psychologické vyšetrenie a jednému žiakovi odporúčala kontrolné psychologické vyšetrenie**. Psychologické správy vykazovali ojedinele formálne nedostatky.

V súkromnom CŠPP¹⁴ odborníčka z praxe pri posudzovaní dokumentácie **dvoch žiakov** konštatovala **formálne administratívne nezrovnalosti**, ktoré nespochybňovali závery diagnostických psychologických vyšetrení. Rediagnostické vyšetrenie oboch žiakov nebolo potrebné.

⁸ ŠCPP pre deti a žiakov s MP, Lipová6, Štúrovo

⁹ ŠCPP pre deti a žiakov s MP, Lipová6, Štúrovo; SCPP, Pod kopcom 75, Nové Zámky

¹⁰ SCŠPP, Boženy Nemcovej 436/38, Zemianske Kostoľany; SCŠPP, Sládkovičova 1172/34, Bánovce nad Bebravou; CPP, Februárová 153/3, Partizánske

¹¹ CPP, Mierová 1, Levice

¹² SCŠPP, Boženy Nemcovej 436/38, Zemianske Kostoľany; CPP, Mierová 1, Levice; CPP, Februárová 153/3, Partizánske

¹³ ŠCPP pre deti a žiakov s MP, Lipová6, Štúrovo

¹⁴ SCŠPP, Boženy Nemcovej 436/38, Zemianske Kostoľany

V CŠPP¹⁵ odborníčka z praxe analyzovala dokumentáciu zo psychologického vyšetrenia **jedného žiaka** a v predloženej dokumentácii zistila **administratívne nezrovnalosti**, ktoré nespochybňovali závery diagnostických psychologických vyšetrení. Rediagnostické vyšetrenie žiaka nebolo potrebné.

Odborníčky z praxe v CPP preštudovali správy z diagnostických vyšetrení **10 klientov** zistili, že v prípade **piatich klientov neboli použité relevantné psychodiagnostické testy** v jednom subjekte¹⁶. Z uvedeného dôvodu bolo všetkým **5 žiakom nariadené rediagnostické psychologické vyšetrenie**.

V súkromnom CPP¹⁷ odborníčka z praxe analyzovala dokumentáciu **jedného žiaka**, konštatovala **formálne administratívne nezrovnalosti**, ktoré nespochybňovali závery diagnostických psychologických vyšetrení. Rediagnostické vyšetrenie nebolo potrebné.

V CPP¹⁸ odborníčka z praxe pri posudzovaní dokumentácie **štyroch žiakov** konštatovala **formálne administratívne nezrovnalosti**, ktoré nespochybňovali závery diagnostických psychologických vyšetrení. Rediagnostické vyšetrenie oboch žiakov nebolo potrebné.

Odborníčky z praxe uvádzali, že väčšina *správ* zo psychologických vyšetrení bola štruktúrovaná v súlade s odporúčaním Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie. **Nedostatky súviseli s nekomplexným vedením dokumentácie klientov, chýbali záznamy dôležitých anamnestických údajov, závery odborných vyšetrení, individuálny plán odbornej starostlivosti.** Ojedinelé nedostatky sa vyskytli *v rozdielnosti dátumov realizovaných psychologických vyšetrení vzhľadom na dátum podania žiadosti zákonného zástupcu alebo chýbal záver so stanovením druhu zdravotného postihnutia, niektoré psychologické správy boli takmer identické s obsahom predchádzajúcich psychologických diagnostických správ alebo správ dvoch po sebe vyšetrených klientov.* **Analýzou 30 správ z diagnostického psychologického vyšetrenia** odborníčky z praxe odporúčali **rediagnostické psychologické vyšetrenie 13 žiakom a jednému žiakovi odporúčali kontrolne psychologické vyšetrenie.**

¹⁵ SCŠPP, Sládkovičova 1172/34, Bánovce nad Bebravou

¹⁶ CPP, Mierová 1, Levice a elokované pracovisko ako súčasť CPP, F. Rákocziho II. 1, Šahy

¹⁷ SCPP, Pod kopcom 75, Nové Zámky

¹⁸ CPP, Februárová 153/3, Partizánske

3 ODPORÚČANIA A PODNETY

3.1 ODPORÚČANIA NA ÚROVNI CENTIER

- Zabezpečiť v spolupráci so zriaďovateľom potrebné psychologické diagnostické testy a batérie testov na diagnostiku detí/žiakov vzhľadom na zameranie špecializovaného centra poradenstva a prevencie.
- Zamerať kontrolnú činnosť na poskytovanie odbornej činnosti so zameraním na obsah diagnostických správ, vedenie osobných spisov a záznamových hárkov z realizovaných diagnostických vyšetrení.

3.1 ODPORÚČANIA PRE ZRIAĎOVATEĽOV

- Zabezpečiť dostatočné finančné prostriedky na personálne obsadenie miest odborných zamestnancov, na vybavenie potrebnými psychodiagnostickými nástrojmi a testovacími materiálmi z hľadiska plnenia odborných činností.
- Usmerňovať metodicky činnosť centier poradenstva a prevencie v zmysle novelizácie právnych predpisov v súvislosti s transformáciou .

4 ZOZNAMY

4.1 TABUĽKY

TABUĽKA 1 Základné údaje o kontrolovaných zariadeniach poradenstva a prevencie	5
TABUĽKA 2 Počet evidovaných klientov podľa druhu ZZ v ŠCPP	5
TABUĽKA 3 Počet evidovaných klientov podľa frekvencie poskytovaných odborných služieb	6
TABUĽKA 4 Počet odborných zamestnancov v kontrolovaných zariadeniach poradenstva a prevencie	6